

MD - 3805, mun. Comrat, str. Lenin, 177
tel./fax: (+ 373 298) 23446
email: caco@justice.md

MD - 3805, мун. Комрат, ул. Ленина, 177
тел./факс. (+373 298) 23446
email: caco@justice.md

de la « 16 » 03 2021 № 21r-75/2021/540

Dnei Domnica Manole
Președintele Curții Constituționale

Vă expediem sesizarea privind excepția de neconstituționalitate invocată din oficiu de Colegiul judiciar al Curții de Apel Comrat pe cauza intentată la cererea de recurs înaintat de Șadrin Sergiu Leonid împotriva hotărârii judecătoreiei Cimișlia, sediul Leova din 19 ianuarie 2021 emisă în cauza penală cu nr. 1-20145903-06-21rji-16022021, pendinte la Curtea de Apel Comrat, pe marginea cererii înaintată de Șadrin Sergiu Leonid împotriva administrației Penitenciarului nr. 3 Leova, Penitenciarului nr. 13 Chișinău și Penitenciarului nr. 16 Pruncul cu privire la condițiile de detenție care încalcă grav drepturile prevenitului și condamnatului.

Având în vedere că pe rolul instanței de judecată se află spre examinare un număr impunător de cauze de așa gen și deoarece termenul de examinare conform prevederilor art. 473³ alin. (4) Cod de procedură penală, pentru astfel de cauze este maxim de 3 (trei) luni, rugăm ca prezenta sesizare să fie precăutată în mod prioritar, în regim de urgență.

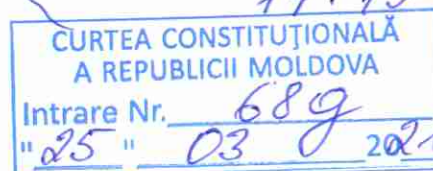
Vă mulțumim anticipat.

Anexă:

- 1) Cererea condamnatului Șadrin Sergiu Leonid din 17 noiembrie 2020 cu privire la condițiile de detenție care încalcă grav drepturile prevenitului și condamnatului;
- 2) Hotărârea judecătoreiei Cimișlia, sediul Leova din 19 ianuarie 2021;
- 3) Recursul condamnatului Șadrin Sergiu Leonid din 03 februarie 2021.

Președintele interimar al
CURȚII DE APEL COMRAT

COLEV GRIGORI

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA
str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din
Constituție

I – AUTORUL SESIZĂRII

1. Denumire: Curtea de Apel Comrat
2. Adresa: or. Comrat, str. Lenin, nr. 177
3. Tel./fax: 0 (298) 2-2-34-46

II – OBIECTUL SESIZĂRII

Prin prezenta, solicităm respectuos Curții Constituționale efectuarea controlului de constituționalității a sintagmelor din art. 473⁴ alin. (4) Cod de procedură penală – „*calculându-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ*” și din art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală – „*două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv*” și cuvântul din art. 473⁴ alin. (6) Cod de procedură penală – „*preveniții*”, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, în vederea corespunderii ingerinței art. 6, 7, 8, 16, 20, 21, 26, 114, 115, 119, 120 din Constituția Republicii Moldova.

Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată în cadrul examinării recursului înaintat de Șadrin Sergiu Leonid împotriva hotărârii judecătorești Cimișlia, sediul Leova din 19 ianuarie 2021 emisă în cauza penală cu nr. 1-20145903-06-21rji-16022021, pendinte la Curtea de Apel Comrat, pe marginea cererii înaintată de Șadrin Sergiu Leonid împotriva administrației Penitenciarului nr. 3 Leova, Penitenciarului nr. 13 Chișinău și Penitenciarului nr. 16 Pruncul cu privire la condițiile de detenție care încalcă grav drepturile prevenitului și condamnatului.

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

În procedura Curții de apel Comrat în calitate de instanță de recurs se află spre examinare recursul depus de Șadrin Sergiu Leonid împotriva hotărârii judecătorești Cimișlia, sediul Leova din 19 ianuarie 2021 emisă în cauza penală la cererea înaintată de Șadrin Sergiu Leonid împotriva administrației Penitenciarului nr. 3 Leova, Penitenciarului nr. 13 Chișinău și Penitenciarului nr. 16 Pruncul cu privire la condițiile de detenție care încalcă grav drepturile prevenitului și condamnatului.

La data de 17 noiembrie 2020, Șadrin Sergiu Leonid a înaintat cerere împotriva administrației Penitenciarului nr. 3 Leova, Penitenciarului nr. 13 Chișinău și Penitenciarului nr. 16 Pruncul cu privire la condițiile de detenție care încalcă grav drepturile prevenitului și condamnatului.

Prin cererea înaintată condamnatul Șadrin Sergiu Leonid a solicitat aplicarea în privința sa a prevederilor art. 473², art. 473⁴ alin. (5)-(6) și art. 385 alin. (4)-(6) Cod de procedură penală.

La data de 19 ianuarie 2021 a fost emisă încheierea instanței de fond prin care s-a admis parțial plângerea condamnatului Șadrin Sergiu Leonid s-a admis parțial plângerea condamnatului Șadrin Sergiu Leonid împotriva administrației Penitenciarului nr.3 Leova și Penitenciarului nr.13 Chișinău cu privire la condițiile de detenție care afectează grav drepturile prevenitului și condamnatului.

S-a constatat faptul că, condamnatul Șadrin Sergiu Leonid, după 26 iunie 2019, a fost deținut în Penitenciarul nr.3 Leova timp de 154 zile și în Penitenciarul nr.13 Chișinău timp de 419 zile, iar în total 573 zile, în condiții inumane, contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Conform art. 473⁴ alin.(4) Cod de procedură penală, pentru 570 zile de detenție în condiții inumane, i s-a calculat 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție, și s-a redus pedeapsa condamnatului Șadrin Sergiu Leonid cu 114 (una sută paisprezece) zile.

Conform art. 473⁴ alin.(5) Cod de procedură penală, pentru 3 zile rămase de detenție în condiții inumane, i s-a calculat 1 unitate convențională pentru fiecare zi, și s-a dispus încasarea din contul statului în beneficiul condamnatului Șadrin Sergiu Leonid despăgubirea pecuniară în sumă de 150 (una sută cincizeci) lei.

Conform art. 473⁴ alin.(3) Cod de procedură penală, s-a obligat administrația Penitenciarului nr.3 Leova și Penitenciarului nr.13 Chișinău: să asigure pentru fiecare deținut un spațiu locativ de 4 m²; să asigure deținuții cu energie electrică permanentă în timpul zilei; să asigure pătrunderea suficientă a luminii naturale în celule; să asigure deținuții cu paturi adecvate, saltele, perne și cuverturi curate; să asigure mecanisme viabile de menținere a igienei și să asigure accesul deținuților la spălătoria centralizată a penitenciarului, pentru a-și spăla lenjeria și hainele, în același timp, a întreprinde măsuri organizatorice pentru amenajarea spațiilor adecvate pentru uscarea hainelor; să întreprindă măsuri

pentru construcția unui sistem de ventilare a celulelor; să asigure izolarea toaletelor în toate celulele, stabilindu-i un termen de 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară va informa instanța de judecată despre executarea prezentei încheieri.

În rest, plângerea condamnatului Șadrin Sergiu Leonid, în partea ce ține de aplicarea art. art. 473⁴ alin. (6), 385 alin. (5) Cod de procedură penală referitor la condițiile de detenție în calitate de prevenit de la 23 februarie 2018 până la 26 iunie 2019, s-a respins ca neîntemeiată.

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

Conform art.23 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Potrivit art. 26 din Constituția Republicii Moldova consacră dreptul la apărare care este garantat. Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

Preeminența dreptului generează, în materie penală, principiul legalității delictelor și pedepselor și principiul inadmisibilității aplicării extensive a legii penale, în detrimentul persoanei, în special prin analogie.

Curtea Constituțională a Republicii Moldova a menționat că exigențele statului de drept presupun *inter alia asigurarea legalității și a certitudinii juridice* (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86-ea sesiune plenară, 2011, §41). Legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține și să evite paralelismele legislative, ce generează incertitudine și insecuritate juridică. Previzibilitatea și claritatea constituie elemente *sine qua non* ale constituționalității unei norme, care în activitatea de legiferare nicidecum nu pot fi omise (HCC nr. 4 din 20.02.2018, §§ 41-45).

Or, în cauza *Chevroil contra Franței*, Curtea Europeană a reliefat că exercitarea deplinei jurisdicții de către o instanță presupune să nu renunțe la nici una din componentele funcției de a judeca. Aceasta trebuie să se bucure de plenitudine de jurisdicție, atât în ceea ce privește stabilirea faptelor, cât și în ceea ce privește aplicarea dreptului. Imposibilitatea de a se pronunța în mod independent asupra anumitor aspecte cruciale pentru soluționarea litigiului, cu care a fost sesizată, ar putea constitui o încălcare a art. 6 § 1 din Convenția Europeană.

Subsecvent celor supra indicate, autorul sesizării solicită respectuos efectuării controlului asupra constituționalității:

- Sintagmei – „*calculându-se de la 1 la 3 zile de reducere pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ*” din art. 473⁴ alin. (4) CPP;
- Cuvântului – „*preveniții*” din art. 473⁴ alin. (6) CPP;
- Sintagmei – „*două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv*” din art. 385 alin. (5) CPP.

În drept

A. Prevederi aplicabile ale Constituției RM:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

”[...]

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sânt garantate.”

Articolul 16 Egalitatea

”[...]

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sânt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

” (1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

”[...]

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle.

În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 24 Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică

”(1) Statul garantează fiecărui om dreptul la viață și la integritate fizică și psihică.

(2) Nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante.”

Articolul 25

Libertatea individuală și siguranța persoanei

”(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sânt inviolabile.

(2) Percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sânt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzute de lege.

(3) Reținerea nu poate depăși 72 de ore.

(4) Arestarea se face în temeiul unui mandat, emis de judecător, pentru o durată de cel mult 30 de zile. Asupra legalității mandatului se poate depune recurs, în condițiile legii, în instanța judecătorească ierarhic superioară. Termenul arestării poate fi prelungit numai de către judecător sau de către instanța judecătorească, în condițiile legii, cel mult până la 12 luni.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

”(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sânt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

B. Prevederi aplicabile ale Codului de procedură penală RM

Articolul 8. Prezumția nevinovăției

”(1) Persoana acuzată de săvârșirea unei infracțiuni este prezumată nevinovată atâta timp cât vinovăția sa nu-i va fi dovedită, în modul prevăzut de prezentul cod, într-un proces judiciar public, în cadrul căruia îi vor fi asigurate toate garanțiile necesare apărării sale, și **nu va fi constatată printr-o hotărâre judecătorească de condamnare definitivă.**”

Articolul 65 alin. (3) p. 1 CPP, persoana în privința căreia **sentința a devenit definitivă se numește condamnat**, dacă sentința este, parțial sau integral, de condamnare.

Articolul 466. Rămânerea definitivă a hotărârii instanței de judecată și punerea ei în executare

”(1) **Hotărârea instanței de judecată într-o cauză penală devine executorie la data când a rămas definitivă.**

(2) **Hotărârea primei instanțe rămâne definitivă:**

- 1) la data pronunțării, când hotărârea nu este supusă apelului și nici recursului;
- 2) la data expirării termenului de apel:
  - a) când nu s-a declarat apel în termen;

b) când apelul declarat a fost retras înăuntrul termenului stabilit;

3) la data retragerii apelului și încetării procedurii de apel, dacă aceasta s-a produs după expirarea termenului de apel;

4) la data expirării termenului de recurs, în cazul hotărârilor nesupuse apelului sau dacă apelul a fost respins:

a) când nu s-a declarat recurs în termen;

b) când recursul declarat a fost retras înăuntrul termenului stabilit;

5) la data retragerii recursului declarat împotriva hotărârilor menționate la pct.4) și încetării procedurii de recurs, dacă aceasta s-a produs după expirarea termenului de recurs;

6) la data pronunțării hotărârii prin care s-a respins recursul declarat împotriva hotărârilor menționate la pct.4).

(3) Hotărârile instanței de apel rămân definitive la data pronunțării deciziei în apel.

(4) Hotărârea instanței de recurs împotriva hotărârii pe cauzele pentru care legea nu prevede calea de atac apelul rămâne definitivă, la data pronunțării acesteia, dacă:

1) recursul a fost admis și procesul a luat sfârșit în instanța de recurs, fără rejudecare;

2) cauza a fost rejudecată de către instanța de recurs, după admiterea recursului;

3) cuprinde obligarea la plata cheltuielilor judiciare, în cazul respingerii recursului.

(5) Hotărârile judecătorești menționate la alin.(2) și (4) devin irevocabile la data când au devenit definitive. Hotărârea instanței de recurs declarat împotriva deciziei instanței de apel devine irevocabilă la data pronunțării acesteia.

Articolul 385 alin. (5) ”În cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: **două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv.**

Articolul 473⁴. Soluția instanței de judecată

(1) La evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată dă apreciere atât probelor prezentate de părți, cât și rapoartelor instituțiilor naționale și internaționale în domeniu.

(2) La evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată ține cont de efectele cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului sau ale prevenitului, precum și de perioada în care condamnatul sau prevenitul a fost deținut în condițiile contestate.

(3) În urma constatării faptului că condamnatul sau prevenitul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, instanța de judecată obligă administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i un

termen concret, care nu va depăși 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheierii.

(4) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 473² alin. (3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ.

(5) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 473² alin. (3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei în condițiile alin. (4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, precum și a costurilor și cheltuielilor aferente.

(6) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 473² alin. (3), preveniții sânt despăgubiți în conformitate cu art. 385 alin. (5) și (6) sau, după caz, aceștia pot înainta o acțiune civilă.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

- **În sintagma – „calculându-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ” din art. 473⁴ alin. (4) CPP;**

Autorul sesizării consideră, că prevederile contestabile contravin art. 1 alin. (3) [*statul de drept*], art. 16 alin. (2) [*egalitatea*], art. 20 [*accesul liber la justiție*], art. 24 [*Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică*], și art. 54 [*Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

În complet, cerințele unui stat de drept prezumă, *inter alia*, asigurarea legalității și securității raporturilor juridice (Raport cu privire la preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de a 86-a sesiune plenară, 2011, § 41).

Articolul 24 din Constituția RM și art. 3 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante.

Articolul 3 CEDO se referă la categoria drepturilor și libertăților imprescriptibile ale cetățenilor, care urmează să fie ocrotite de legislația internă a țării.

Curtea Europeană pentru Drepturile Omului (CtEDO) a constatat în calitate de principiu faptul, că art. 3 al Convenției consfințește una dintre cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice, interzice în termeni absoluți tortura și tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțele, comportamentul victimei sau esența infracțiunii, pretins comisă de victimă. (cauza *Ciorap contra Moldovei*, hotărârea din 19.06.2007, § 62).

Caracter absolut al garanției apărării drepturilor, conținute la art. 3 denotă și faptul, că în nici una dintre circumstanțe conform CEDO sau unei alte prevederi a dreptului internațional, nu pot fi justificate acțiunile, ce încalcă articolul vizat.

În cauza examinată de Curte s-a constatat, că unele condiții de trai ale deținuților sunt inumane și/sau degradante. Totodată, plângerile prevăzute de lege împotriva administrației instituției penitenciare referitor la condițiile de detenție, care în lumina jurisprudenței Curții Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului lezează drepturile celui condamnat sau prevenit, garantate de articolul 3 CEDO (art. art. 473² - 473⁴ CPP RM), conțin indicații pentru două categorii de persoane, ce dispun de dreptul la compensare respectiv. Aceștia sunt condamnații și preveniții, la fel, în dependență de circumstanțe, aceleași categorii de persoane, în caz de eliberare.

În cadrul examinării plângerii condamnatului, a fost ridicată întrebarea cu privire la tratamentul discriminatoriu față de drepturile condamnatului la determinarea cuantumului compensației cuvenite acestuia, prevăzută de art. 473⁴ alin. (4) CPP (**calculându-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ**) comparativ cu compensația, prevăzută pentru prevenit, stipulată la art. 473⁴ alin. (6) în coroborare cu art. 385

alin. (5) (**două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv**). Cele indicate vin în contradicție cu prevederile art. 16 din Constituție, ce consolidează egalitatea în fața legii și organelor de putere, care prezumă lipsa oricărei discriminări, directe sau indirecte. Discriminarea are loc atunci, când persoanelor, aflate în situații analogice, li se aplică tratament diferit (discriminarea directă), ori când persoanelor, aflate în situații diferite, li se aplică tratament asemănător (discriminarea indirectă), cu excepția cazurilor, în care asemenea tratament are o argumentare obiectivă și rezonabilă.

Existența sentinței definitive în privința unei persoane, nu oferă dreptul de a aplica torturi, respectiv nu se regăsesc temeiuri pentru abordare diferențiată.

Însă, legislatorul stabilește două formule diferite pentru determinarea compensației:

- *conform art. 385 alin. (5) CPP* - reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: *două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv*.

Reieșind din metoda gramaticală și textuală de interpretare a normei vizate, adevăratul conținut al voinței legislatorului constă în aceea, ca pentru fiecare zi de arest preventiv, în condiții precare, persoanei **să i se reducă pedeapsa cu două zile (1+2)**. Deși legislatorul nu indică modul de calculare a compensației sub formă de coeficient de multiplicitate, de exemplu 1:1, 1:1,5 sau 1:2 ș.a., însă dacă să transformăm modul de calculare stabilit la art. 385 alin. (5) CPP, în raport cu zilele ispășite sub arest preventiv la zilele, ce urmează să fie calculate, atunci el **va corespunde – 1:3**.

Conform art. 473⁴ alin. (4) CPP (calculându-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ) aceleași încălcări vor fi compensate cu mult mai puțin după coeficientul de multiplicitate **de la 1:1,1 la 1:1,3**.

Această abordare diferențiată contravine și prevederilor art. art. 20 și 54 din Constituție, deoarece limitarea stabilită a compensației atinge existența dreptului și libertății persoanei și nu corespunde circumstanței, care a provocat-o, totodată împiedică restabilirea efectivă în drepturi de către instanțele de judecată competente.

- **În cuvântul „prevenții” din art. 473⁴ alin. (6) CPP;**

Autorul sesizării consideră, că prevederile contestabile contravin art. 1 alin. (3) [*statul de drept*], art. 20 [accesul liber la justiție], art. 23 alin. (2) [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*] și art. 25 [*Libertatea individuală și siguranța persoanei*] din Constituție.

În complet, cerințele unui stat de drept prezumă, *inter alia*, asigurarea legalității și securității raporturilor juridice (Raport cu privire la preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de a 86-a sesiune plenară, 2011, § 41).

Din prevederile art. 23 alin. (2) al Constituției rezultă obligația legislatorului în adoptarea unor legi accesibile și previzibile. Condiția accesibilității prezumă, că textul legii trebuie să fie cunoscut celor, pentru care el este predestinat. Fiecare

persoană urmează să dispună de informația cu privire la aplicarea normelor de drept într-un caz concret (*Hliustov contra Rusiei*, 11 iulie 2013, § 68).

La rândul său, condiția previzibilității este îndeplinită atunci, când partea procesului poate cunoaște din conținutul normei de drept respective, sau, la necesitate, cu ajutorul interpretării acesteia din partea instanțelor de judecată ori a juriștilor profesionali, care acțiuni sau inacțiuni conduc la răspundere penală și ce fel de pedeapsă urmează pentru încălcarea vreunei norme.

Persoanele, asupra cărora se răsfrânge norma penală, trebuie să aibă posibilitatea de a determina caracteristici de bază ale unei acțiuni, interzise doar în baza prevederilor care o condiționează, adică prin simpla aplicare a regulilor de interpretare lingvistică.

Concomitent, pentru ca legea să satisfacă cerința de previzibilitate, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrariului (*Sissanis contra României*, 25 ianuarie 2007, § 66).

O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității. Această concluzie se referă la o putere discreționară nelimitată a instanțelor de judecată (HCC nr. 28 din 23 noiembrie 2015, § 61).

În conformitate cu art. 473⁴ alin. (6) CPP în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 473² alin. (3), **preveniții** sânt despăgubiți în conformitate cu art. 385 alin. (5) și (6) sau, după caz, aceștia pot înainta o acțiune civilă.

La problemele previzibilității indică faptul, că în practică toate instituțiile penitenciare și majoritatea instanțelor de judecată determină perioada deținerii sub arest preventiv până la emiterea sentinței de prima instanță. Adică, interpretează cuvântul „**preveniții**” de la **art. 473⁴ alin. (6) CPP** – prin prisma articolului 5 § 3 al Convenției Europene privind Drepturile Omului, și p. 24 al Hotărârii CC nr. 3 din 23 februarie 2016 – „Așadar, din momentul în care prima instanță a pronunțat sentința de condamnare, articolul 25 alin. (4) din Constituție nu mai este incident. Din aceleași raționamente, Curtea nu constată nici incidența articolului 120 din Constituție, care prevede că este obligatorie respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești”.

Pe când art. 53 al Convenției Europene privind Drepturile Omului interzice în mod imperativ o asemenea interpretare. Iar reieșind din faptul, că mecanismul de compensare discutat este prevăzut de Codul de procedură penală (art. art. 473² – 473⁴ CPP RM), atunci și terminologia conținută în acesta este utilizată cu același sens în aceeași formă, după cum este stabilit în acest act normativ (*art. 54 alin. (1) lit. c) Legea RM nr. 100 din 22.12.2017 „Cu privire la acte normative”*).

Articolele 8, 65, 464 CPP determină clar momentul de schimbare a calității procesuale a persoanei de la „inculpat” la „condamnat”.

O atare poziție a fost expusă anterior în decizia Curții de Apel Comrat din 17.02.2021 la cauza nr. 21r-220/2020 (plângerea condamnatului Marțeniuc Vasiliu împotriva administrației Instituției Penitenciare nr. 3 Leova, Instituției

Penitenciare nr. 11 Bălți, Instituției Penitenciare nr. 13 Chișinău, Instituției Penitenciare nr. 16 Pruncul privitor la condițiile de detenție, care încalcă grav drepturile condamnatului sau prevenitului).

Perioada ținerii sub arest preventiv influențează în mod esențial asupra cuantumului total de compensare în contextul diferenței susmenționate în formule de determinare a acesteia.

Dreptul, garantat de art. 20 din Constituție, la restabilire efectivă în drepturi de către instanțele de judecată competente nu poate fi realizat, căci cuvântul nominalizat din norma art. 473⁴ alin. (6) CPP nu întrunește condițiile previzibilității.

Judecătorul nimerește în dificultate, fiind nevoit să aleagă dintre două variante, în lipsa reglementării exacte a normei, și respectiv, compensației aplicabile.

Așadar, pentru soluționarea cauzei este necesar de a stabili constituționalitatea cuvântului „preveniții” din conținutul art. 473⁴ alin. (6) CPP – prin prisma art. 23 alin. (2) și art. 25 alin. (2) Constituție.

- **În sintagma „două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv” de la art. 385 alin. (5) CPP.**

Autorul sesizării consideră, că prevederile contestabile contravin art. 1 alin. (3) [*statul de drept*], art. 20 [accesul liber la justiție] și art. 23 alin. (2) [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*] din Constituție.

În complet, cerințele unui stat de drept prezumă, *inter alia*, asigurarea legalității și securității raporturilor juridice (Raport cu privire la preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de a 86-a sesiune plenară, 2011, § 41).

Din prevederile art. 23 alin. (2) al Constituției rezultă obligația legislatorului în adoptarea unor legi accesibile și previzibile. Condiția accesibilității prezumă, că textul legii trebuie să fie cunoscut celor, pentru care el este predestinat. Fiecare persoană urmează să dispună de informația cu privire la aplicarea normelor de drept într-un caz concret (cauza *Hliustov contra Rusiei*, 11 iulie 2013, § 68).

La rândul său, condiția previzibilității este îndeplinită atunci, când partea procesului poate cunoaște din conținutul normei de drept respective, sau, la necesitate, cu ajutorul interpretării acesteia din partea instanțelor de judecată ori a juriștilor profesionali, care acțiuni sau inacțiuni conduc la răspundere penală și ce fel de pedeapsă urmează pentru încălcarea vreunei norme.

Persoanele, asupra cărora se răsfrânge norma penală, trebuie să aibă posibilitatea de a determina caracteristici de bază ale unei acțiuni, interzise doar în baza prevederilor care o condiționează, adică prin simpla aplicare a regulilor de interpretare lingvistică.

Concomitent, pentru ca legea să satisfacă cerința de previzibilitate, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul

legitim urmărit, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrariului (cauza *Sissanis contra României*, 25 ianuarie 2007, § 66).

O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității. Această concluzie se referă la o putere discreționară nelimitată a instanțelor de judecată (HCC nr. 28 din 23 noiembrie 2015, § 61).

În conformitate cu art. 385 alin. (5) „În cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: **două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv**”.

La problemele previzibilității indică faptul, că în practică toate instituțiile penitenciare și majoritatea instanțelor de judecată interpretează sintagma la art. 385 alin. (5) CPP – „**două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv**”, în felul următor: pentru 1 zi de arest preventiv se vor considera executate 2 zile de detenție. O altă poziție a fost expusă anterior în decizia Curții de Apel Comrat din 17.02.2021 la cauza nr. 21r-220-2020 (plângerea condamnatului Marțeniuc Vasiliu împotriva administrației Instituției Penitenciare nr. 3 Leova, Instituției Penitenciare nr. 11 Bălți, Instituției Penitenciare nr. 13 Chișinău, Instituției Penitenciare nr. 16 Pruncul privitor la condițiile de detenție, care încalcă grav drepturile condamnatului sau prevenitului).

Dreptul, garantat de art. 20 din Constituție, la restabilire efectivă în drepturi de către instanțele de judecată competente nu poate fi realizat, căci din sintagma nominalizată norma art. 473⁴ alin. (6) CPP nu întrunește condițiile previzibilității.

Persoanele, asupra cărora se răsfrânge norma penală, trebuie să aibă posibilitatea de a calcula compensația prin simpla aplicare a regulilor de interpretare lingvistică.

Pentru ca legea să satisfacă cerința de previzibilitate, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrariului (cauza *Sissanis contra României*, 25 ianuarie 2007, § 66).

O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității. Această concluzie se referă la o putere discreționară nelimitată a instanțelor de judecată (HCC nr. 28 din 23 noiembrie 2015, § 61).

La art. 385 alin. (5) CPP legislatorul nici nu indică simplul mod de calculare a compensației sub formă de coeficient de multiplicitate, de exemplu 1:1, 1:1,5 sau 1:2, în legătură cu care fapt sintagma „**două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv**” legislatorii o înțeleg în mod diferit. Reieșind din metode gramaticală și textuală de interpretare a normei vizate în unele cazuri pentru 1 zi de arest preventiv se vor considera executate 2 zile de detenție (1:2), iar în altele 3 zile de detenție (1:3).

Judecătorul nimerește în dificultate, fiind nevoit să aleagă dintre două variante, în lipsa reglementării exacte a normei, și respectiv, compensației aplicabile.

Așadar, pentru soluționarea cauzei este necesar de a stabili constituționalitatea sintagmei „**două zile de închisoare pentru 1 zi de arest preventiv**” de la **art. 385 alin. (5) CPP** – prin prisma art. 23 alin. (2) și art. 20 din Constituție.

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

Constituția Republicii Moldova adoptată la data de 29.07.1994.

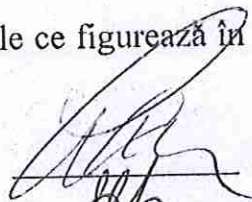
VII – LISTA DOCUMENTELOR ANEXATE:

- 1) Cererea condamnatului Șadrin Sergiu Leonid din 17 noiembrie 2020 cu privire la condițiile de detenție care încalcă grav drepturile prevenitului și condamnatului;
- 2) Hotărârea judecătoreiei Cimișlia, sediul Leova din 19 ianuarie 2021;
- 3) Recursul condamnatului Șadrin Sergiu Leonid din 03 februarie 2021.

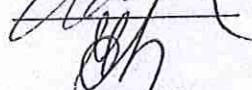
VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

Declarăm pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Data: 10 martie 2021

Colev Grigori

Starciuc Ștefan

Curdov Afanasi

Dosarul nr. 21r-75/2021

Nr. comp. 1-20145903-06-21rji-16022021

ÎNCHEIERE

10 martie 2021

mun. Comrat

Colegiul judiciar al Curții de Apel Comrat

în componența:

președinte, judecătorul

Colev Grigori

judecătorii

Starciuc Ștefan și Curdov Afanasi

judecând în ordine de recurs, cererea de recurs depus de Șadrin Sergiu Leonid împotriva hotărârii judecătorei Cimișlia, sediul Leova din 19 ianuarie 2021 emisă la plângerea condamnatului Șadrin Sergiu Leonid împotriva administrației Penitenciarului nr.3 Leova, Penitenciarului nr.13 Chișinău și Penitenciarului nr.16 Pruncul cu privire la condițiile de detenție care afectează grav drepturile prevenitului și condamnatului,

c o n s t a t ă :

În procedura Curții de apel Comrat în calitate de instanță de recurs se află spre examinare recursul depus de Șadrin Sergiu Leonid împotriva hotărârii judecătorei Cimișlia, sediul Leova din 19 ianuarie 2021 emisă la plângerea condamnatului Șadrin Sergiu Leonid împotriva administrației Penitenciarului nr.3 Leova, Penitenciarului nr.13 Chișinău și Penitenciarului nr.16 Pruncul cu privire la condițiile de detenție care afectează grav drepturile prevenitului și condamnatului.

În ședința instanței de recurs din 10 martie 2021, instanța din oficiu a invocat ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmelor din art. 473⁴ alin. (4) Cod de procedură penală – „calculându-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ” și din art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală – „două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv” și cuvântul din art. 473⁴ alin. (6) Cod de procedură penală – „preveniți”.

Potrivit prevederilor art. 7 alin. (3)-(3¹) Cod de procedură penală, în cazul existenței incertitudinii cu privire la constituționalitatea legilor și a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și a ordonanțelor Guvernului, care urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității acestora. La ridicarea excepției de neconstituționalitate și la sesizarea Curții Constituționale, instanța de judecată nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau

asupra conformității normelor contestate cu prevederile Constituției, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

La caz, instanța de recurs menționează că, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative ține de competența Curții Constituționale.

Prin urmare, sub aspectul verificării întrunirii condițiilor stabilite de art. 7 alin. (3¹) Cod de procedură penală, Colegiul menționează că sintagmele din art. 473⁴ alin. (4) Cod de procedură penală – „calculându-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ” și din art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală – „două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv”, precum și cuvântul din art. 473⁴ alin. (6) Cod de procedură penală – „preveniții” – constituie obiect al controlului de constituționalitate, aceasta ne mai făcând obiectul controlului de constituționalitate.

Din aceste considerente, ținând cont că sintagmele din normele ce urmează a fi supuse controlului de constituționalitate, urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei dedusă judecării, Colegiul judiciar consideră necesar de a ridica excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 473⁴ alin. (4) și art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală și anume a sintagmelor „calculându-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ” și „două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv”, precum și a cuvântului din art. 473⁴ alin. (6) Cod de procedură penală – „preveniții”.

În contextul ridicării excepției de neconstituționalitate, instanța de recurs ține să indice prevederile art. 7 alin. (3²) Cod de procedură penală, conform cărora *ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă.*

În legătură cu necesitatea expedierii la Curtea Constituțională pentru verificarea constituționalității a sintagmelor și cuvântului supra indicat, Colegiul menționează, că în conformitate cu pct. 81 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie

2016, potrivit prevederilor legale în momentul acceptării excepției de neconstituționalitate, judecătorul dispune, prin încheiere, suspendarea procesului.

Curtea reține, că suspendarea procesului până la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate, este necesară pentru a exclude aplicarea normelor contrare Constituției la soluționarea unei speței.

În baza celor expuse, conducându-se de art. art. 7, 342 Cod de procedură penală, Colegiul judiciar al Curții de Apel Comrat,

d i s p u n e:

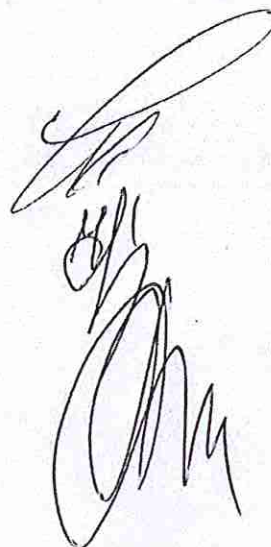
Se sesizează Curtea Constituțională privind controlul constituționalității sintagmelor din art. 473⁴ alin. (4) Cod de procedură penală – „*calculându-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ*” și din art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală – „*două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv*”, precum și cuvântului din art. 473⁴ alin. (6) Cod de procedură penală – „*prevenții*”.

Se suspendă dezbaterile judiciare până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele completului, judecătorul:

Judecătorii:

Colev Grigori

Starciuc Ștefan

Curdov Afanasi